

DET KONGELIGE AKADEMI FOR DE SKØNNE KUNSTER
AKADEMIRAADET

Virker for et skønnere Danmark

Til
Kulturministeriet og Finansministeriet

Charlottenborg, den 14. april 2021
(25.08.21)

**Akademiraadets input til regeringens handlingsplan for FN's Verdensmål
Særligt med henblik på mål 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund
Og delmål 11.4: indsatsen for at beskytte og bevare verdens og kultur- og naturarv skal styrkes**

Indledning

Akademiraadet er statens og det offentlige Danmarks rådgiver i spørgsmål inden for billedkunst og arkitektur, hvor planlægning og landskabsplanlægning historisk set regnes med inden for arkitektur.

Kunst og kunstnerisk formgivning er vigtige for fællesskabet og det velfærdssamfund, vi gerne vil have, også i fremtiden. Kunsten skaber fællesskab og holder liv i den demokratiske sammenhængskraft ved hele tiden at udfordre og nytænke de billeder og forestillinger, vi har af os selv som individer og samfund.

Investeringer i kunstnerisk kvalitet i det offentlige rum i vores fælles fysiske omgivelser er investeringer i en fremsynet udvikling af landet. Ikke mindst nu, hvor vi står i en historisk krise, med store klimamæssige, sundhedsmæssige, infrastrukturelle og dermed også økonomiske udfordringer, er det afgørende at tænke i et længere tidsperspektiv.

Samtidig er det en væsentlig opgave for samfundet, at bevare vores fælles arv. Det kan være udfordrende, fordi vores opfattelse af kulturarven ændres konstant. Men vi skal være årvågne og bygge vores samfundsfællesskab i dialog mellem fortid og nutid.

Når vi prioriterer kunstnerisk kvalitet ved vi, at vi kan skabe værdier, der holder mange år ud i fremtiden. Det gælder i høj grad også de kommende års store infrastrukturelle projekter på klima- og energiområdet, som skal medvirke til at sikre vores bæredygtige fremtid. Ikke mindst derfor er det afgørende, at vi tænker i et længerevarende tidsperspektiv; i holdbare løsninger og høj kvalitet.

Akademiraadets Tyve Anbefalinger til et Skønnere Danmark

Allerede i 2018 udgav Akademiraadet en række anbefalinger i publikationen "Akademiraadets Tyve Anbefalinger til et Skønnere Danmark", find publikationen via det link:

https://www.akademiraadet.dk/assets/files/Information/Akademiraadets_anbefalinger_-_web.pdf

Anbefalingerne sætter fokus på kunstens og arkitekturens rolle i samfundsudviklingen, herunder på Danmark som en helhed, med balance mellem by, land og hav.

Blandt de anbefalinger fra 2018, der har relevans for FN's Verdensmål, kan vi fremhæve følgende:

Anbefaling 6. Landskab og natur: Vi skal i langt højere grad tage æstetisk stilling til det åbne land, opgradere diversitet og adgang (staten skal eksempelvis gå forrest i f.eks. omdannelsen af plantager til vild skov).

Anbefaling 7. Kysterne: En æstetisk vurdering skal følge alle projekter ved de danske kyster. De store anlægsprojekter – som f.eks. kystsikringer – kræver overordnet planlægning, der vurderer helheden højere end den enkelte strækning.

Mange steder langs kysterne må vi lade naturen råde med den kraft, som er kendetegnende for netop natur.

Anbefaling 8. Lad by være by og landsby være landsby: Vi skal blive bedre til at forstå bygningskulturens lille skala i de små bysamfund, at udnytte og udvide de lokale kvaliteter, som findes i rigt mål. Vi skal renovere, transformere og i det hele taget bygge dér, hvor der har været bygget før. Ikke imellem de små byer.

Anbefaling 9. Livet på landet: De tomme og usælgelige boliger skal vurderes ud fra et lokalt og et æstetisk synspunkt. De skal gentænkes eller hurtigt rives ned. Naturen lige uden for døren skal ses som en styrke. Vi kan åbne nye forbindelser i landskabet – korridorer mellem de små samfund. På samme måde kan naturen inviteres ind i byerne – vi kan få en ny livsform på landet – et naboskab med landskabet så at sige.

Anbefaling 10. Byen: En bæredygtig by er en tæt by. Tæthed optimerer ressourceforbruget i byens huse og er samtidig forudsætningen for en effektiv og økonomisk kollektiv trafik. Men fortætningsstrategien har selvfølgelig grænser. Den humane, mangfoldige og komfortable by skal respekteres, selv om byens fortætning er en nødvendig dagsorden.

Nybyggerier i vores gamle bykerner skal underkastes en æstetisk helhedsvurdering, så vores byer stadig opfattes som levende byer og ikke som museer, samtidig med at deres individuelle og helt særlige fortælling og kulturarv respekteres og understøttes.

Anbefaling 11. Bygninger: Kvalitet i det offentlige byggeri er en investering for fremtiden i fællesskabet. Offentligt byggeri skal sætte standarden for kvalitetsbyggeri og bygningsintegreret kunst i Danmark. God arkitektur bygger samfund ved at skabe rum, der giver frihed til at bo på mange måder. God arkitektur er ikke dyr, fordi den er vedkommende, lever længe og patinerer smukt. Økonomisk ansvarlighed er et langsigtet anliggende – giv plads til eksperimenterne.

Anbefaling 12. Energiproduktion i landskabet: Energianlæg skal designes og placeres, så de bidrager til landskabsoplevelsen – ikke det modsatte. Fremtidens energilandskaber er og skal være grønne. Lad os hylde udviklingen af bæredygtig energiproduktion uden at forurene horisonten, himlen, landskabets relief og husenes tage med unødigt æstetisk støj.

Lad os samle en fremtidssikret og bæredygtig energiproduktion i få enorme ”multienergi-øer” – flest på åbent hav som boreplatformenes nabo og enkelte på land – tæt på industri og infrastruktur.

Energi-øerne skal udformes i fællesskab af ingeniører, arkitekter og kunstnere. Med stor effektivitet, kraft og skønhed vil disse enorme installationer kunne tiltrække besøgende fra hele verden – frem for at skæmme landskabet.

Anbefaling 13. Motorveje og togspor: Danmark skal skabe en fælles vision for transportbåndenes kvalitet – for skønhed på rejsen. Som i alt andet offentligt byggeri skal der ved bygning af veje og jernbaner afsættes en procentdel af anlægssummen til det kunstneriske bidrag eller blik. I dette tilfælde til kunsten at gøre transportens rum smukt og passende for stederne.

Anbefaling 17. Kunst skal ud til alle: Kunstens potentiale – som visuel stimulans og øjenåbner for landets borgere – skal i højere grad anerkendes og styrkes i hele Danmark.

Kunst bidrager beviseligt til økonomisk vækst i form af øget turisme, øget bosætning eller område-løft, ligesom kunsten også beviseligt fungerer som en positiv faktor i et helende sygehusmiljø.

Anbefaling 18. Hele Danmarks forskønnelse: Implementering af kunst på et højt kunstnerisk niveau skal garanteres ved lov – ikke blot i statslige – men også i regionale og kommunale byggerier. Det er vigtigt, at kunsten i det offentlige rum er af den højeste kvalitet, og at projekterne udvikles af fagligt kompetente aktører, lokalt eller nationalt. Derfor skal Kunstcirkulæret udvides til også at omfatte offentligt byggeri i regioner og kommuner.

Anbefaling 19. Kunstneriske visioner i alle større byer: Kunstneriske visioner – kunstpolitikker – skal formuleres og implementeres i alle de større byer i landet. Ligesom der er stadsarkitekter i de større byer, skal der være stadskunstnere, som kan medvirke til at udvikle og iværksætte professionelle, overordnede strategiske ideer og kunstplaner for vores byrum.

Opfølgende overvejelser

Siden 2018 har Akademiraadet og Akademiraadets Landskabsudvalg udtalt sig om flere aktuelle sager med relevans for de 17 verdensmål. Se eksempler nedenfor.

På det mere overordnede plan ønsker rådet at tilføje to yderligere anbefalinger:

Energiøen

Regeringen er udkommet med en vision for en energi-ø i Nordsøen, hvilket Akademiraadet hilser velkommen. Men rådet finder, at øens form og funktion bør følge den politiske visions dristighed, og anbefaler en granskning af planprocessen, herunder udbudsformatet.

Akademiraadet arbejder på en mere detaljeret anbefaling til regeringen og vil gerne bidrage til dialogen om øens udformning.

Vandregioner

Akademiraadet arbejder på en anbefaling til regeringen om det klimabaserede behov for regulering og regionalt samarbejde omkring vores vandløb og vådområder.

Eksempler på relevante udtalelser fra Akademiraadet og Akademiraadets Landskabsudvalg:

2021: Kystbeskyttelse af Lønstrup (delmål 11 + 11.4)

Akademiraadet er optaget af, hvordan beskyttelsen mod kysterosion tegner sig æstetisk i de landskabelige og byplanmæssige hovedtræk. Rådet har derfor fulgt kystsikringsproblematikken tæt igennem en årrække og anbefaler at de nye tiltag udarbejdes med omhu og sikrer en æstetisk, men også langsigtet og bæredygtig løsning.

2021: Miljøkonsekvensvurdering af Lynetteholm (delmål 11 + 11.4)

Etableringen og udbygningen af et projekt af en størrelse som Lynetteholm vil få en vidtrækkende betydning for Københavns udvikling i de næste mange år. Akademiraadet mener, at de langtrækkende konsekvenser for så stort et projekt bør belyses omhyggeligt, og at der bør udarbejdes en samlet VVM vurdering af projektet.

Med hensyn til kulturarven stiller Akademiraadet sig kritisk over for det nuværende projekt, da øen planlægges bygget på Kongedybet, som er et historisk havområde – de nødvendige arkæologiske undersøgelser er endnu ikke foretaget. Øen vil ligeledes ændre den ældgamle bys struktur og sammenhæng med det åbne hav.

Akademiraadet opfordrer til at tænke øens udformning om, under hensyntagen til havnatur og kulturarv.

2020: Lokalplan for Stejlepladsen (delmål 11 + 11.4)

Akademiraadet peger på værdien af de selvgroede kulturmiljøer, på biodiversitet som en særlig kvalitet, og retter en kritik af den meget tætte og høje bebyggelse i et område, hvortil det ikke er muligt at etablere tilstrækkelig trafikadgang. Bebyggelsen er gjort mulig ved en affredning af området.

2020: Palads (delmål 11.4)

I forbindelse med forslag til nedrivning af Paladsbygningen i København har Akademiraadet udtalt sig, både om biografens væsentlige kulturværdi på grund af Paul Gernes' enestående udsmykning, og om det uholdbare i en fortætning af byen på netop dette sted. Det konkrete forslag gik på at placere biografens under jorden, med henblik på at udnytte arealet over jorden til erhvervsformål. Dermed fjernes et offentligt og halvoffentligt rum fra det fælles byrum.

2020: Afstøbningssamlingen (delmål 11.4)

Akademiraadet har udtrykt bekymring for den Kgl. Afstøbningssamling, som er en samling gipsafstøbninger af stor kvalitet, en af de fineste i verden. Samlingen er som følge af besparelser blevet lukket for publikum. Akademiraadet mener at Afstøbningssamlingen bør bevares i sine nuværende

lokaler i Vestindisk Pakhus, og gøres tilgængelig for offentligheden igen.

Afslutning

Akademiraadet har således allerede udformet en lang række bidrag til, hvordan målsætningen om bæredygtige byer og lokalsamfund, samt delmålet om beskyttelse og bevarelse af kultur- og naturarv, kan udmøntes.

Det ligger i Akademiraadets formålsbestemmelse, at rådet til enhver tid arbejder med aktuelle samfundsproblematikker, ud fra et kunstnerisk og arkitektfagligt perspektiv.

(se links til omtalte udtalelser næste side).

Med venlig hilsen
Akademiraadet

Det Kongelige Akademi for de Skønne Kunster virker til kunstens fremme og som statens rådgiver i kunstneriske spørgsmål. Akademiraadet behandler henvendelser fra statslige myndigheder og kan på eget initiativ indhente oplysninger fra og fremsætte erklæringer over for statslige myndigheder og institutioner samt over for offentligheden. Akademiraadet står til rådighed som rådgiver i kunstneriske spørgsmål for kommunale myndigheder.

Links til de nævnte udtalelser:

Miljøkonsekvensrapporten for kystbeskyttelse af Lønstrup

https://www.akademiraadet.dk/assets/files/Raadet/Udtalelser/2021/Kystbeskyttelse_Loenstrup.pdf

Høringssvar i forbindelse med miljøkonsekvensvurdering af Lynetteholmen

https://www.akademiraadet.dk/assets/files/Raadet/Udtalelser/2021/Hoeringssvar_Lynetteholm.pdf

Høringssvar vedr. Stejlepladsen

https://www.akademiraadet.dk/assets/files/Raadet/Udtalelser/2020/Akademiraadets_hoeringssvar_Stejlepladsen.pdf

Paladsbiograferne

https://www.akademiraadet.dk/assets/files/Raadet/Udtalelser/2020/Udtalelse_om_Palads.pdf

Den Kongelige Afstøbningsamling og Vestindisk Pakhus

https://www.akademiraadet.dk/assets/files/Raadet/Udtalelser/2020/Den_Kgl_Afstoebningssamling_udtalelse_Akademiraadet.pdf